

Original Research Article

การประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” ที่มีต่อ
ความพึงพอใจของประชาชน : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล

Evaluation of the Ministry of Finance's Policy on “Half-Paid” Project on Public Satisfaction: Case Studies in Bangkok and the Surrounding Area

เปรมณัช โภชนสมบุญ

Pramemanut Pochanasomboon^{1*}

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding
Author:*

1. เปรมณัช โภชนสมบุญ

Pramemanut Pochanasomboon

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ประเทศไทย

College of Social Innovation, Rangsit
University, Thailand.

Email: pramemanut.p@rsu.ac.th

คำสำคัญ: การประเมินผลนโยบาย; โครงการคน
ละครึ่ง; ความพึงพอใจ

Keywords:

Evaluation; Half-project; Satisfaction

Article history:

Received: 24/01/2024

Revised: 08/02/2024

Accepted: 15/06/2024

Available online: 21/06/2024

How to Cite:

Pochanasomboon, P. (2024). The Current
Status and Development Suggestions of
the Inheritance of Guangxi Jinxiu Yao
Folk Songs. *Journal Dhamma for Life*,
30(2), 135-150.

ABSTRACT

In this research, a mixed - method research between quantitative and qualitative researches that aims to study the fact about the events that occur in order to know how things are related by describing information based on phenomena in order to seek or obtain findings. The research objectives are: 1) To study people's satisfaction with the policy of the Ministry of Finance in the project that was half paid by the government; 2) To evaluate the policy of the Ministry of Finance on the achievement of the half paid by the government; 3) To study the obstacles of the half paid by the government project of the public sector.

The results of the research showed that 1) people and small shops are satisfied with the half paid by the government project because people get lower prices and shops get more profit; 2) Each half-paid project is a good project that can stimulate the economy over a period of time using the 3M management model; 3) Each half-paid project is a continuous comprising of four phases, i.e., demonstrating the success of such a project; 4) Each half-paid project is a project that occurred during the COVID-19 pandemic and is a project that responds well to the people; 5) Barriers to inequality, most eligible citizens are people who use modern communication tools. As a result, low-income groups without modern communication tools do not have access to the right to the scheme and inequality has arisen in society, and this is reflected in the return of small shops that use the scheme and half are dissatisfied with the government's retrospective taxation.

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายในโครงการคนละครึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” 2) เพื่อประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลัง ด้านผลสัมฤทธิ์ ในโครงการ “คนละครึ่ง” และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของโครงการ “คนละครึ่ง” ของภาครัฐ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนและร้านค้ารายย่อยต่างๆ ต่างพึงพอใจต่อโครงการ “คนละครึ่ง” เพราะประชาชนได้ราคาสินค้าที่ถูกลงและร้านค้าก็ได้กำไรมากขึ้น 2) โครงการคนละครึ่งเป็นโครงการที่ดี สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยใช้การบริหารงานแบบหลักการ 3M (Man Money Material) 3) โครงการคนละครึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องมาถึง 4 ระยะ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการดังกล่าว 4) โครงการคนละครึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นช่วง Covid-19 และเป็นโครงการที่ตอบสนองต่อประชาชนได้เป็นอย่างดี 5) ปัญหาอุปสรรคที่พบเรื่องความไม่เท่าเทียมประชาชนที่ได้สิทธิ์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย สำหรับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยและไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ์ในโครงการดังกล่าว เกิดเป็นประเด็นความไม่เท่าเทียมในสังคม และสิ่งที่สะท้อนกลับมาของร้านค้ารายย่อยต่าง ๆ ที่ใช้สิทธิ์โครงการคนละครึ่งมีความไม่พึงพอใจต่อการเก็บภาษีย้อนหลังของรัฐบาล

บทนำ

เนื่องด้วยภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ที่มีผลกระทบมาจากการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้ประชาชนบางส่วนเกิดภาวะการว่างงานและขาดรายได้ ทางกระทรวงการคลังจึงมีนโยบาย “โครงการคนละครึ่ง” เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศ และบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้กับร้านค้ารายย่อย เพื่อเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศแบบองค์รวม

ผู้วิจัยมีความสนใจทวียวิจัย เรื่อง การประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” ว่าโครงการดังกล่าวนี้ ตอบสนองต่อความพึงพอใจของประชาชนมากน้อยเพียงใด และต้องการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าว ทั้งด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ว่าอยู่ในระดับใด สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศได้เพียงใด และเพื่อต้องการทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ ของโครงการคนละครึ่ง เพื่อสามารถนำผลข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยไปพัฒนาเพื่อหาทางออก และให้เกิดการพัฒนาที่ดีต่อไป

จากสถานการณ์ COVID-19 ในปัจจุบัน ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีปัญหาเป็นอย่างมาก ข้าวของราคาแพง และคนส่วนใหญ่ในประเทศมีรายได้น้อย ดังนั้นเพื่อเป็นกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศให้กับผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือ ผู้ประกอบการรายย่อย และให้การช่วยเหลือประชาชนในการลดภาระงาน

ค่าใช้จ่าย ทางภาครัฐจึงมีโครงการคนละครึ่ง ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระค่าครองชีพของประชาชน พื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยโดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น โดยภาครัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไปผ่านฝ่ายของผู้ซื้อ ร้อยละ 50 ทั้งนี้ ไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน โดยภาครัฐเล็งเห็นว่าโครงการดังกล่าวนี้ จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนและจะช่วยเติมกำลังซื้อของประชาชนเพื่อให้มีการใช้จ่ายหมุนเวียนไปถึงผู้ประกอบการรายย่อย ทั้งนี้คุณสมบัติของผู้ที่จะได้สิทธิโครงการคนละครึ่งของภาครัฐต้องเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยปัจจุบันก็ได้มีโครงการคนละครึ่งมาแล้ว จำนวน 4 ระยะ ระยะที่ 1 เปิดสิทธิให้ลงทะเบียน จำนวน 10 ล้านคน ระยะที่ 2 เปิดสิทธิให้ลงทะเบียน จำนวน 5 ล้านคน ระยะที่ 3 เปิดสิทธิให้ลงทะเบียน จำนวน 28 ล้านคน และระยะที่ 4 เปิดสิทธิให้ลงทะเบียน จำนวน 1 ล้านคน โดยข้อมูลล่าสุด ณ 12 มกราคม 2565 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66,171,439 คน

ด้วยความต่อเนื่องของโครงการคนละครึ่งของภาครัฐ ที่มีมาแล้วทั้งหมด 4 ระยะ ทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” ว่าสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการค้าขายให้กับผู้ประกอบการรายย่อย และลดภาระค่าครองชีพให้กับประชาชนได้มากน้อยเพียงใด และร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ กับ ประชาชนที่ได้สิทธิในโครงการ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าวว่าอยู่ในระดับใด และมีปัญหา อุปสรรค อย่างไรบ้างในโครงการดังกล่าวนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย

Stuart S. Nagel (1990) กล่าวว่า การกำหนดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายสาธารณะที่มีทางเลือกหลายทางที่การกำหนดในลักษณะดังกล่าวจะทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผล ในกรณีดังกล่าวจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและเป้าหมาย

Dunn (1994) กล่าวว่า วิชาการประยุกต์ที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการชักถาม รวมทั้งการอภิปรายโต้เถียง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย ที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางการเมือง รวมทั้งเพื่อนำไปแก้ไขปัญหของประชาชน

กล่าวโดยสรุปการวิเคราะห์นโยบายเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ถ้ามีการวิเคราะห์ที่ดีจะสามารถเลือกทางเลือกในนโยบายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบ ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลและสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาใช้ เพื่อให้การบริหารจัดการมีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เพาเวลล์ (Powell อ้างถึงใน สุพัฒน์ อัมระนันท์, 2540: 8-9) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนานปราศจากความรู้สึกเป็นทุกข์ ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ สิ่งที่ต้องการ แต่ความพึงพอใจนั้นจะหมายถึง ความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลกับการได้รับการตอบสนอง

โฮมส์ (Holmes อ้างถึงใน สมรัก ทองสุวิมล, 2541: 19) ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในชีวิต มีความหมายคล้าย คำว่า ความสุข (happiness) ปราศจากความเครียด (stress)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow อ้างถึงใน สุทธิ ทองประดิษฐ์, 2533: 108-111) และ นรา สมประสงค์ (2536: 134-133) มาสโลว์เป็นนักจิตวิทยาและนักมนุษยนิยม ที่กล่าวถึง ความต้องการและความพึงพอใจของมนุษย์ ซึ่งเขานำประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นนักจิตวิทยาและผู้ให้คำปรึกษามาเป็นพื้นฐานในการเสนอทฤษฎีแรงจูงใจ (need hierarchy theory) ที่อธิบายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ว่าจะมีความต้องการตามลำดับขั้น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการทางเพศ ความต้องการพักผ่อน เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (safety and security needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงทั้งทางร่างกาย เช่น ต้องการได้รับการคุ้มครองปกป้อง ต้องการกฎระเบียบ และกฎหมาย ต้องการเป็นอิสระส่วนตน ต้องการดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วยและความปลอดภัย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ต้องการซื้อขายแลกเปลี่ยน ต้องการงานที่มีความมั่นคงปลอดภัยต้องการมีเสถียรภาพ เป็นต้น

3. ความต้องการสังคม (social needs) เป็นความต้องการที่เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากสังคมถ้าไม่ได้รับความพึงพอใจในขั้นนี้จะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ว่าเหว ถูกตัดออกหรือถูกปฏิเสธจากสังคม ซึ่งมาสโลว์เห็นว่าสามารถทำให้เกิดผลต่อเนื่องไปถึงการปรับตัวที่ไม่ดีในสังคมได้

4. ความต้องการยอมรับนับถือ (esteem needs) เป็นความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียงการยอมรับนับถือจากคนอื่นและการยอมรับนับถือตนเอง เคารพตนเอง อาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การยอมรับนับถือภายในตน เช่น ความต้องการสัมฤทธิ์ผล ความต้องการมีความสามารถ (competence) ความภาคภูมิใจในคุณภาพของงานที่ทำจะช่วยให้เกิดการยอมรับนับถือในตนเองมากขึ้น และการยอมรับนับถือตนเองภายนอก เช่น การได้รับความสนใจ การมีผู้อื่นยอมรับตาม การยอมรับจากผู้อื่น เป็นต้น

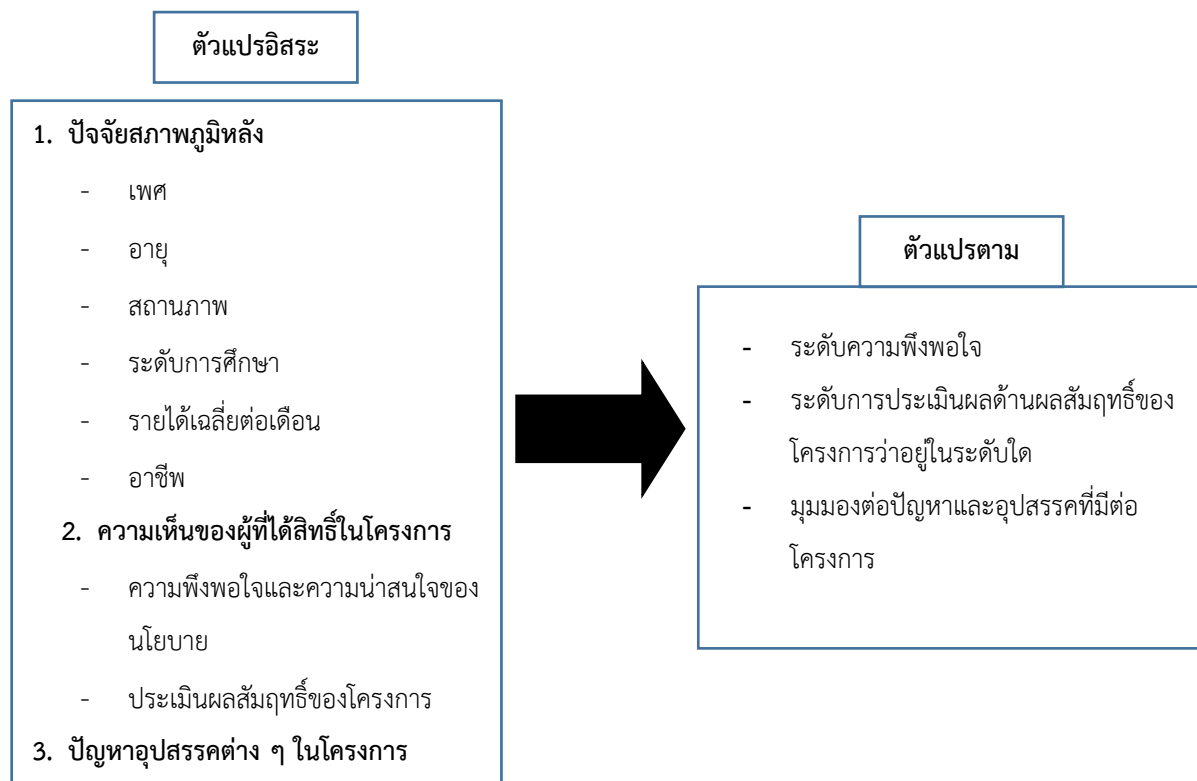
5. ความต้องการความสำเร็จสูงสุดแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความต้องการพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุด ได้แสดงออกซึ่งทักษะ และความเป็นเลิศในบางสิ่งบางอย่างที่ตนมี และมีอารมณ์ที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ เป็นกระบวนการที่ไม่มีการสิ้นสุด นั่นคือ เมื่อมีความรู้สึก (sense) ว่าตนถึงจุดหมายปลายทางสุดท้าย (ultimate goal) แล้วก็จะมีเป้าหมายต่อไป ๆ เรื่อย ๆ ตามศักยภาพของตน ความ

ต้องการในขั้นนี้ไม่อาจสามารถอธิบายได้อย่างสมบูรณ์เพียงพอเหมือนกับความต้องการในขั้นอื่น ๆ เพราะความต้องการสำเร็จสูงสุดแห่งตนมีแนวโน้มว่าบุคคลจะมีศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความสำเร็จแห่งตนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ในภาพรวมจึงกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจที่เกิดจากความสุข ที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ความสุขที่ปราศจากความทุกข์ ปราศจากความเครียด เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการ กับ การได้รับการตอบสนองจนเกิดเป็นความพึงพอใจ ฮับริธัม มาสโลว์ นักจิตวิทยาและนักมนุษยนิยม ได้เสนอทฤษฎี 5 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการอย่างแท้จริง

จากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการประเมินด้านความพึงพอใจ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ในนโยบาย กับ การศึกษาปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น และการจะทำให้นโยบายประสบผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีงบประมาณที่เพียงพอ มีหลักการบริหารด้านต่าง ๆ (Man Money Material) การประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงและเข้าใจง่ายกับประชาชน และมีระบบการทำงานที่มีหลักธรรมาภิบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทันนโยบายต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จ จนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายของกระทรวงการคลัง ในโครงการ “คนละครึ่ง”
2. เพื่อประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลัง ด้านผลสัมฤทธิ์ ในโครงการ “คนละครึ่ง”
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของโครงการ “คนละครึ่ง” ของภาครัฐ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินภายใต้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix-Method) และมีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้ฐานประชากรกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้สิทธิโครงการคนละครึ่ง ที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี เมื่อใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน +5 ที่ขนาดประชากรมากกว่า 100,000 คน ได้กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสำรวจไม่น้อยกว่า 400 คน

1.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ประชาชนผู้ได้รับประโยชน์ จากโครงการคนละครึ่งของภาครัฐที่มีต่อความพึงพอใจของประชาชนภายในประเทศ : กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล จำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สำหรับการสำรวจข้อมูลด้านปัจจัยภูมิหลังของประชากร, ความเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิในโครงการ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่าย ความพึงพอใจและความน่าสนใจของนโยบาย การตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศ และความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายคนละครึ่งของภาครัฐ ซึ่งจัดทำแบบสอบถามแบบปิด (Closed – End Question) และแบบเปิด (Opened – End Question) โดยแบบสอบถามแบบปลายปิด จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ส่วนที่ 2 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน และผลสัมฤทธิ์ในนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และแบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็น ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการคนละครึ่ง โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบายในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ และใช้แบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวของลิเคิร์ต (Likert)

1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยสภาพภูมิหลัง ความเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิในโครงการ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

2) ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความพึงพอใจของประชาชนด้านต่าง ๆ ในภาพรวม ต่อโครงการคนละครึ่งของภาครัฐ การประเมินผลสัมฤทธิ์ในนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง”

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้รูปแบบการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ

2) เก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 ร้านค้า ประกอบกับการสัมภาษณ์เน้นการถามข้อเท็จจริง (Facts) แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ของโครงการคนละครึ่งของภาครัฐ

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การประเมินผลนโยบายของกระทรวงการคลังในโครงการ “คนละครึ่ง” ที่มีต่อความพึงพอใจของประชาชน: กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ กลุ่มร้านค้าต่างๆ จำนวน 20 ร้านค้า โดยผู้ขายมีอายุระหว่าง 18-60 ปี ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 44 ล้านคน โดยคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ร้านค้าให้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ต่าง ๆ ของนโยบายฯ ดังกล่าวนี

ผลการวิจัย

เนื่องด้วยภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ที่มีผลกระทบมาจากการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้ประชาชนบางส่วนเกิดภาวะการว่างงานและขาดรายได้ ทางกระทรวงการคลังจึงมีนโยบายชื่อ “โครงการคนละครึ่ง” เกิดขึ้นมาเพื่อกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ และบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้กับร้านค้ารายย่อย เพื่อเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศแบบองค์รวม โดยผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาตามนิยามศัพท์ ดังนี้

1. การประเมินผลด้านวัตถุประสงค์ หมายถึง ประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนหลังจากที่มีโครงการ “คนละครึ่ง” ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลง และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า พึงพอใจระดับมาก เพราะทำให้มีลูกค้าเพิ่มขึ้น สินค้าขายได้มากขึ้น

2. การประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง ประเมินผลโครงการ “คนละครึ่ง” ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องมือการเข้าถึง ตามหลักการของ 3M (Man Money Material) ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่าแอปพลิเคชันเป๋าตัง มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน และง่ายต่อการใช้งาน และจากที่ไป

สัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า งบประมาณที่ภาครัฐให้ก็ถือว่าไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป และเป็นโครงการที่เหมาะสมกับช่วงสถานการณ์โควิด-19

3. การประเมินผลด้านกระบวนการ หมายถึง ประเมินผลโครงการ“คนละครึ่ง”ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เรื่อง หลักการบริหารและการวางแผนงานของกระทรวงการคลัง ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่ากระทรวงการคลัง มีระบบการบริหารจัดการที่ดีเป็นไปตามกฎระเบียบ เพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชน และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า โครงการดังกล่าวนี้ ตอบสนองได้ในระดับหนึ่ง เพราะทำให้ขายสินค้าได้มากขึ้น แต่อาจมีข้อเสียอยู่บ้างที่มีการเก็บภาษีย้อนหลัง

4. การประเมินผลด้านผลผลิต หมายถึง ประเมินผลโครงการ“คนละครึ่ง”ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับสิทธิ์โครงการคนละครึ่งว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงไร ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่า ผู้ที่ได้รับสิทธิ์โครงการคนละครึ่ง ทำให้ตัดสินใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นในการซื้อสินค้า/บริการต่าง ๆ และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า หลังจากที่มีโครงการนี้ ก็ทำให้ยอดขายและกำไรเพิ่มมากขึ้น เพราะคนซื้อของมากขึ้น เนื่องจากภาครัฐออกให้ครั้งหนึ่ง

5. การประเมินผลด้านผลลัพธ์ หมายถึง โครงการ“คนละครึ่ง”ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้านความพึงพอใจต่อการได้รับสินค้าและบริการที่เพิ่มมากขึ้น และช่วยแบ่งเบาภาระงานได้มากน้อยเพียงไร ต่อการดำรงชีวิต ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่า ผู้ที่ได้รับสิทธิ์โครงการดังกล่าวนี้ สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพได้ในระดับหนึ่ง และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า พึงพอใจกับโครงการดังกล่าว เนื่องจากประชาชนจ่ายค่าสินค้าเพียงครึ่งเดียว และอีกอย่างไม่ควรมีการเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง

6. การประเมินผลด้านผลกระทบ หมายถึง โครงการ“คนละครึ่ง”ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้านสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านการเมืองการบริหารสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ไม่มากนักน้อยจากผลกระทบสถานการณ์ COVID-19 ด้านเศรษฐกิจทำให้ร้านค้ารายย่อยต่าง ๆ มีผลกำไรมากขึ้น เศรษฐกิจภายในประเทศหมุนเวียนมากขึ้น ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิ์โครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่า โครงการดังกล่าวนี้ ช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยต่าง ๆ ให้มียอดขายมากขึ้น และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ระบบเศรษฐกิจก็หมุนเวียนมากขึ้น คนกล้าจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น แต่เมื่อโครงการจบแล้ว ทุกอย่างก็กลับมาเหมือนเดิม ก็แค่เป็นการแก้ไขปัญหในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

7. การประเมินผลด้านปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข หมายถึง โครงการ“คนละครึ่ง”ของภาครัฐ : กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้านปัญหาเรื่องของการกระจายสิทธิ์โครงการคนละครึ่งที่

ไม่เป็นธรรมและทั่วถึง เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในโครงการได้ ภาครัฐควรหามาตรการในการแก้ไขปัญหาที่ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้สิทธิโครงการคนละครึ่ง มองเห็นว่า ปัญหาในการเข้าถึงและการรับได้สิทธิโครงการคนละครึ่งของภาครัฐ ภาครัฐควรหามาตรการการแก้ไขที่ดีที่เหมาะสม เพื่อเปิดโอกาสให้กับบุคคลที่ถึงแม้ไม่มีโทรศัพท์มือถือที่ทันสมัย ก็สามารถได้รับสิทธิและใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งได้อย่างเท่าเทียม และจากที่ไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่พบ คือ การเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง และเรื่องของ application เป่าดัง ประชาชนบางกลุ่มยังใช้ไม่เป็น และเมื่อเวลามีคนไข้มากทำให้ระบบล่ม และอีกหนึ่งเรื่อง คือ โครงการคนละครึ่งนี้ไม่สามารถกระจายให้ทั่วถึงได้อย่างเท่าเทียม เนื่องจากบางคนมีฐานะอยู่แล้วก็ยังได้สิทธิโครงการคนละครึ่ง ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ที่มีรายได้น้อยที่สมควรจะได้สิทธิมากกว่า ดังนั้น ภาครัฐควรตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นก่อน ว่าประชาชนกลุ่มไหนสมควรได้รับสิทธิโครงการคนละครึ่ง

อภิปรายผล

มีนักวิชาการหลากหลายท่านที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการคนละครึ่งที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ธนภฤต นิจจำรูญ, ยูโร การพงศศรี, พัลลภา ศรีไพโรจน์กุล และวัชราวดี นิรุติธรรมธรา (2565) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้ “โครงการคนละครึ่ง” ของประชาชนในพื้นที่อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า “พฤติกรรมการใช้โครงการคนละครึ่งของประชาชนในพื้นที่อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต รับรู้ข่าวสารโครงการจากเว็บไซต์เป็นส่วนใหญ่ ประเภทสินค้าที่ใช้ซื้อส่วนใหญ่เลือกซื้ออาหาร/ผลไม้ ประโยชน์ของโครงการคนละครึ่ง ส่วนใหญ่คิดว่าช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ โดยมีความพึงพอใจการใช้โครงการคนละครึ่งในด้านความนิยมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้งาน และด้านความปลอดภัยในการใช้งาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้โครงการคนละครึ่งด้านวิธีการใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านแอปพลิเคชัน”

อนุวัฒน์ โพธิ์ทอง และ กัลป์กร วรกุลสถฐานีย์ (2564) สาขาวิชาการจัดการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปิดรับสื่อ ความรู้ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า “กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ที่มีต่อโครงการคนละครึ่งในระดับปานกลาง มีระดับทัศนคติต่อโครงการคนละครึ่งในเชิงบวก มีแนวโน้มพฤติกรรมที่จะเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งในระดับตั้งใจมาก สำหรับการเปิดรับสื่อจากโครงการคนละครึ่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติจากโครงการคนละครึ่ง”

โชติกา แก้วคำปา (2563) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจต่อมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่งของผู้ค้า ตลาดนัดหัวมุม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า “ความพึงพอใจต่อ

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่งของผู้ค้าตลาดนัดหัวมุม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาด้านกระบวนการขั้นตอนการบริการ และด้านสถานที่ให้บริการ ตามลำดับ และผลการทดสอบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ค้า พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทของสินค้าที่ขาย ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ค้าตลาดนัดหัวมุม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร”

มณิกภัทร ไทรมเมฆ (2564) สาขาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้วยเงื่อนไขความรู้ คุณธรรมนั้น สิ่งสำคัญคือปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านความรู้ (เป็นเงื่อนไขที่จำเป็น) ทั้งรัฐและประชาชนคือ การปรับตัวสู่ New Normal คุณธรรม (เงื่อนไขที่พอเพียง) รัฐไม่คดโกงรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนไม่คดโกงและแบ่งปันคนอื่นที่จำเป็นมากกว่านำไปสู่กระบวนการทั้งวิถีคิดด้านความพอประมาณ วิธีการแบบพึ่งพาตนเอง และวิถีชีวิตด้วยการประหยัดทั้งภาครัฐและประชาชน สุดท้ายก็จะเกิดผลผลิตจากกระบวนการ (Output) ประชาชนสามารถปรับตัวได้และให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ผลประโยชน์ที่ได้จากผลผลิต (Outcome) ประชาชนบรรเทาความเดือดร้อนร้านค้าชุมชนยังดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และผลกระทบ (Impact) คือ ทั้งภาครัฐ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่งและประชาชนลดความทุกข์ ความเครียดลง และสามารถทำให้เศรษฐกิจดำเนินต่อไปได้”

กัสมา บุญมาก (2564) สาขารัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า “ปัจจัยความพึงพอใจที่มีส่งผลต่อความสำเร็จต่อโครงการคนละครึ่ง ประกอบด้วย 1. ความเป็นธรรมและความเสมอภาค 2. การเข้าถึงและการให้บริการ 3. ความสะดวกรวดเร็ว 4. ความโปร่งใส 5. เทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ 6. การกระตุ้นเศรษฐกิจ 7. โครงการคนละครึ่งกับวิกฤติโควิด-19 และประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่ง จะเห็นได้ว่าโครงการคนละครึ่งช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานรากได้เป็นอย่างดี แต่ในเรื่องของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติม โดยมีการกำหนดสิทธิผู้ได้รับการช่วยเหลือตามมาตรการที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการแย่งชิงในการเข้าถึงสิทธิการรับสวัสดิการจากภาครัฐ”

ณธกร ศรีโณงาม (2564) สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า “ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ และสถานภาพต่างกันมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งต่างกัน และประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งไม่ต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ ด้านความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ด้านพฤติกรรมของผู้บริโภค ด้านการยอมรับเทคโนโลยี

และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร”

อัญฐิตา ยอดประสิทธิ์ และจุฑามณี ตระกูลมุกดา (2565) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลในทัศนะของประชาชน ผู้ได้รับสิทธิ เขตพื้นที่ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า “ประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่งในทัศนะของประชาชนผู้ได้รับสิทธิ อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้ร้านค้ารายย่อย รองลงมา คือ ด้านการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชน และด้านการกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ได้รับสิทธินั้น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ได้รับสิทธิทั้ง 8 ปัจจัย คือ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ และภาระหนี้สินที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่ง ร้อยละ 67.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัจจัยการเข้าถึงโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พบว่า ปัจจัยการเข้าถึงโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลทั้ง 3 ด้าน คือ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการลงทะเบียนรับสิทธิ ความสะดวกในการใช้จ่ายผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง และความเสมอภาคและการเข้าถึงสิทธิ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่ง ร้อยละ 71.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05”

จริญญา ปุณฺณลักข์ (2565) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า “1) ระดับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ ด้านความโปร่งใสของโครงการ ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ และด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ 2) ระดับประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งภาครัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยภาพรวมแล้วโครงการคนละครึ่งมีประโยชน์ต่อร้านค้าของท่านเพียงใด รองลงมา คือ ควรขยายระยะเวลาหรือเพิ่มเฟสสำหรับโครงการคนละครึ่งต่อไปในอนาคต และน้อยที่สุด คือ โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลสามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็กเพียงใด และ3) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ด้านความโปร่งใสของโครงการและด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05”

สรุป

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix-Method) โดยแบ่งออกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคโครงการคนละครึ่ง อายุ 18-60 ปี จำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาร์ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน ± 5 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยทำการสำรวจในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามแบบปิดและแบบเปิด เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรอิสระ ปัจจัยสภาพภูมิหลัง ความเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิในโครงการ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตัวแปรตาม ความพึงพอใจของประชาชนและการประเมินผลสัมฤทธิ์ในนโยบายของกระทรวงการคลัง

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) จากหน่วยงานภาครัฐและเว็บไซต์ต่าง ๆ การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับร้านค้าจำนวน 20 ร้านค้า เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก: ร้านค้าจำนวน 20 ร้านค้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง โดยใช้คำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของประชาชน: ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลง และร้านค้าพึงพอใจกับยอดขายที่เพิ่มขึ้น ปัจจัยนำเข้าคือ แอปพลิเคชันเป่าตังใช้งานง่าย งบประมาณที่ให้ไม่มากหรือน้อยเกินไป เหมาะสมกับสถานการณ์โควิด-19 กระบวนการเป็นการบริหารจัดการของกระทรวงการคลังเป็นไปตามกฎระเบียบและสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง แต่มีปัญหาเรื่องการเก็บภาษีย้อนหลัง ผลผลิตได้แก่คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น เนื่องจากสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น และร้านค้ามียอดขายและกำไรเพิ่มขึ้น ผลลัพธ์ของโครงการช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพได้ในระดับหนึ่ง และประชาชนพึงพอใจกับการจ่ายค่าสินค้าเพียงครั้งเดียว ผลกระทบของโครงการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มยอดขายให้กับร้านค้ารายย่อย แต่เมื่อโครงการสิ้นสุดลง ทุกอย่างก็กลับสู่สภาพเดิม ปัญหาและอุปสรรคคือการกระจายสิทธิโครงการไม่ทั่วถึง เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิได้ ภาครัฐควรหามาตรการแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสม และควรตรวจสอบคุณสมบัติของผู้รับสิทธิให้เหมาะสมข้อเสนอแนะภาครัฐควรพัฒนามาตรการให้ครอบคลุมและเท่าเทียมกันมากขึ้น เพื่อลดความไม่เป็นธรรมและให้โอกาสกับประชาชนทุกกลุ่มในการเข้าถึงโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. **เชิงนโยบาย** โครงการ “คนละครึ่ง” ถือว่าเป็นโครงการที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากประชาชนบางส่วนถูกเลิกจ้างงาน การมีโครงการนี้จึงสามารถช่วยแก้ปัญหา

เฉพาะหน้าได้ ถือว่าเป็นนโยบายของกระทรวงการคลังที่ดีโครงการหนึ่ง และเป็นโครงการที่มีมาอย่างต่อเนื่องถึง 4 ระยะ

2. เชิงปฏิบัติการ มีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง ที่ประชาชนบางกลุ่ม บางส่วน ไม่ได้รับสิทธิโครงการ “คนละครึ่ง” เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์มือถือที่ทันสมัย จึงขาดโอกาสในการได้รับสิทธิโครงการ “คนละครึ่ง” จึงทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม/ไม่ยุติธรรม ตามมา

3. เชิงวิชาการ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือประชาชนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้ในระดับหนึ่ง แต่ตอนนี้โควิด-19 ได้บรรเทาเบาบางลงไปแล้ว ทางภาครัฐก็ให้มีโครงการใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น สลากดิจิทัล 80 บาท ผ่าน Application เป่าตัง ซึ่งเป็น Application เกี่ยวกับการใช้สิทธิโครงการคนละครึ่ง ซึ่งภาครัฐเองก็พยายามมีนโยบายใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ณ สถานการณ์ของช่วงเวลานั้นๆ

4. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

4.1 นำผลการประเมินโครงการที่สำเร็จลุล่วงแล้ว มาพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดโครงการดี ๆ ที่สามารถตอบสนองกับความต้องการของประชาชนภายในประเทศได้

4.2 ควรพัฒนาระบบและประสิทธิภาพ ให้ประชาชนได้รับสิทธิอย่างทั่วถึง และมีความเป็นธรรมมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและยุติธรรม โดยมีการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีความเดือดร้อนจริง ๆ ถ้าทำได้จะเป็นประโยชน์กับกลุ่มคนที่ประสบปัญหาได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กันยาพรรณ รุ่งมา ญัฐพล รักเสนาะ ส.ต.อ.ประสิทธิ์ เกิดบุญมา. (2551). *ความพึงพอใจนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- กัสม่า บุญมาก. (2564). *ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข*. กรุงเทพมหานคร : สาขารัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์. (2545). *การประเมินผลนโยบายสาธารณะ ในเอกสารการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะ และการวางแผน หน่วยที่ 1- 7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์. (2548). *หน่วยที่ 7 การประเมินผลนโยบายสาธารณะ*. ในเอกสารการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จุมพล หนิมพานิช. (2552). *การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- จุมพล หนิมพานิช. (2552). *การประเมินผลนโยบาย : หลักการ แนวคิด และการประยุกต์ใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 1).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จริยญา ปุณฺณลักข์. (2565). *ประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี*.
ลพบุรี : สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- โชติกา แก้วคำปา. (2563). *ความพึงพอใจต่อมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่งของผู้ค้า
ตลาดนัดหัวมุม แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรี
ปทุม (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- ณธกร ศรีโนมงาม. (2564). *กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขต
กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร : สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ธนกฤต นิจจำรูญ, ยูโร การพงศศรี, พัลลภา ศรีไพโรจน์กุล และวัชรชาติ นิรุติธรรมธรา. (2565). *พฤติกรรมการ
ใช้ “โครงการคนละครึ่ง” ของประชาชนในพื้นที่อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต*. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราช
ภัฏลำปาง.
- นรา สมประสงค์. (2536). *ประมวลชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6 การจูงใจ*.
นนทบุรี : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มณิกัทร ไทรเมฆ. (2564). *การวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. ปทุมธานี: สาขา
สังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปรัชญ์ ปัตถมสิงห์ไชย. (2549). *การประเมินผลนโยบายประกันสุขภาพถ้วนหน้าตามโครงการ 30 บาทรักษาทุก
โรค : กรณีศึกษาโรงพยาบาลช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่* (Unpublished thesis). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
, เชียงใหม่.
- ประทัยรัตน์ รักธรรม. (2553). *การประเมินผลนโยบายการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ สำหรับผู้สูงอายุไป
ปฏิบัติ เทศบาลตำบล ลัดทึบ อำเภอลัดทึบ จังหวัดชลบุรี* (Unpublished Independent Study).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุพัฒน์ อัมระนันท์. (2540). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถยนต์รับจ้าง (TAXI-METER)*. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกริก (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกริก).
- สุทธิ ทองประดิษฐ์. (2533). *ทฤษฎีการบริหาร*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- สมรัก ทองสุวิมล. (2541). *ความพึงพอใจในชีวิตและการวางแผนชีวิตของข้าราชการสตรีโสด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญฐิตา ยอดประสิทธิ์ และจุฑามณี ตระกูลมุกดา. (2565). *ประสิทธิผลของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลในทัศนะของประชาชน ผู้ได้รับสิทธิ เขตพื้นที่ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา*. สงขลา : สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัญดา หลงหมาด, สุธิสา จันทรมนตรี, นัสฟายา ลิงลาห์ และอาฟีฟี ลาเต๊ะ. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายโครงการคนละครึ่งของประชาชนชาวไทยในภาคใต้*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนุวัฒน์ โพธิ์ทอง และ กัลป์กร วรกุลลักษณ์ (2564). *การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Best, John W. (1970). *Research in Education*. New Jersey, Prentice-Hall
- Binnendijk, Annette. (2006). *Results Based Management in the Development Co-operation Agencies: a Review of Experience Executive Summary*. Retrieved: 02/05/2022. From: <http://www.oecd.org/dataoecd/17/1/1886527.pdf>
- CIDA. (2006). *Results Based Management in CIDA: An Introductory Guide to the Concepts and Principle*. Retrieved: 02/05/2022. From: <http://www.acdi-cida.gc.ca>
- Dunn, W. N. (1994). *Public Policy Analysis: An introduction*. New Jersey: Prentice-Hall International Inc.
- Dye, Thomas R. (1992). *Understanding Public Policy* (7th ed.) Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- MacRae, Duncan. (1979). Concepts and Methods of Policy Analysis. *Society*. 16(6), 17.
- Nagel, Stuart S. (1990). *Introduction Bridging Theory and Practice in Policy Program/Evaluation in Policy Theory and Policy Evaluation: Concept and Knowledge, Causes and Norm*. Stuart S. Nagel, ed. New York: Greenwood Press.
- Nagel, Stuart S. (1998). *Public Policy Evaluation: Making Super-Optimum Decisions*. Aldershot, Ashgate.

-
- Quade, Edward S. (1982). *Analysis for Public Decision* (2nd ed.). New York: Elsevier Scientific.
- Rondinelli, Dennis A. (1973). Urban Planning as Policy Analysis: Management of the Urban Change. *Journal of the American Institute of Planner*, 39(1), 13.
- Ukeles, Jacob B. (1977). Policy Analysis: My th or Reality. *Public Administration Review*, 37(3), 223.
- Weimer, David L., & Vining, Aidan R. (1989). *Policy Analysis: Concepts and Practice*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall.
- Werner, M. (2006). *Results-Based Management: Toward a Common Understanding Among Development Cooperation Agencies*. Retrieved: 02/05/2022. From: <http://www.mana gingfordevelopmentresults.org/documents/Results.BasedManagementDiscussionPaper.pdf>.
- Williams, Walter. (1999). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies*. New York: American Elsevier.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics and Introductory Analysis*. New York, USA: Harper and Row Publication.